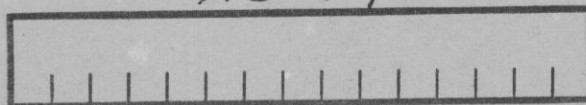

Cyfejtő: BUZZÁKI ISZTÁKME
 gyűjtés ideje: 1984-1997.

TART.: BUZZÁKI SZOKASÍTORTÉNETEK
ISZTÁKPADRAI

15 lap

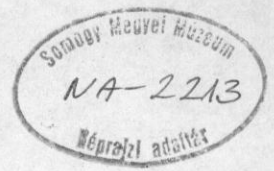

FÖLDRAJZI MUTATÓ: BUZZÁK
 SZAKMUTATÓ:

XIX B

LELTÁRROZÁS:

Cím: Tavaszköszöntő

Adatközlők: Proity József, /pácó/ 77 éves

Gyűjtötte: Buzsáki Istvánné 1984.

Műsorba szerkesztete: Buzsáki Istvánné

Tavaszköszöntő

Maga a játék réten, szérüskertben - szürüben - és minden olyan helyen játszódott, ahol fiuk, lányok 2-11 éves korig együtt játszottak. Fiuk csigáztak, katonásdit játszottak, kerekeztek, bakot ugrottak, a kislányok körjátékot játszottak.

Ha valamelyik csoport összeveszett, csufolták egymást.

Fiu csufoló:

1. Jóska, póska, poloska, tojjál egyet a padra.
2. Harangoznak délre, fut a Ferkó félre, fölfutott a toronyba, megkérdezte hányóra, fél tizenkettő, bolond mind a kettő.
3. Ignác, mit lácc, eget földet, vaskarikát, közepibe bölömbikát, öreganyád segge liktyát.
4. Fingoséknak két fia bemászott a kászliba, megette a mácsikot, a segge meg kopogott.
5. Lackó, packó, pipadoh any acskó, rágyujtott a pipára, leégett a szakálla.

Lánycsufoló:

1. Három királyok napján megfulladt két kisleány, egyik tennap, másik ma, megfulladt a mácsikba.
2. Lányok bányok, földi boszorkányok, föld alatt laknak, békát szopogatnak.
3. Hosszi szoknya rövid ész, bolond aki idenéz.

Közös játék: /párválasztó játék/

Megy a róka Lipára

Pipát visz a szájába

Róka koma van-e fiad eladó?

Felelnek rá:

Van

Ha elfogy a csoport, akkor nincs.

/Fiuk egymás mögött mennek kört alakítva, lányok a körön belül. Amíg el nem fogy a belső csoport. A játék lényege az, hogy mindig olyan mellé álltak, akit kedveltek, a pciknek a nagyobbak választottak párt, általában olyan mellé állították, akivel csufolhatták vagy mérgesíthették. Aki nem fogadta el a párját a kizárták a játékból.

Hidas játék

- Itthon vagy-e hidas mester?
- Itthon vagyok, csak most jöttem.
- Eressz át a hidad alatt.
- Nem eresztlek, mert leszakad!
- Ha leszakad megcsinálom!
- Miből tudnád megcsinálni?
- Elmegyek a zöld erdőbe!
Fáér, botér, ágér,
közepébe aranysegér,
Arany szögnek arany feje
Juliskának szép vesszeje,
Reggel megyek, délre hozom,
Est ére meg tökkel harangozok!

Cím: Nyársdugás

Adaközlők: Az együttes tagjai, Proity József, és Barcsánics
Jánosné

Gyűjtötte: Buzsáki Istvánné 1985.

Műsorba szerkesztette: Németh Márta

NYÁRSDUGÁS

Házigazda: Disznóölés hajnalán igyatok pálinkát
Kupicának használjátok a háziasszony hátulját!

Meg tudnád-e mondani komám, hány bele van a disznónak?

Disznóölő: Mér ne tudnám megmondani? Van neki vékonybele, vastagbele, orrod bele, dugod bele.

Házigazda: No komám, járd el a disznóölő táncot
Hogy a végtisztesség neki is megjárjon.
Nagy a disznónk füle, farka, szép piros a bőre,
Adjon Isten még nagyobbat jövő esztendőre!

/ A böllér a kését földbe vágja, kanászdallamre döfködő mozdulatokkal körbetáncolja a kést./

Bedobják a nyársbotot.

Házigazda: Megjöttek a nyársdugók!

Háziasszony: Na megvagytok! Gyertek csak be!

Nyárshozó: Szerencsés jóestét a házigazdának!
Messze földről jöttünk, nagyon megéheztünk
Kérem ezért a házigazdát, rakja meg a nyársunkat
Tegyen rá egy kis háját, máját, hurkát, kolbászt,
meg melleje egy kis itókat.

Házigazda: meglesz, aztán tudtok-e jó kis köszöntőket?

Nyárshozó: Majd mindjárt elmondjuk a jókivánságainkat!

- háziasszony hátulján kinyilott a tulipán
házigazda meglátta, azthitte hogy saláta,
odament és lerágta.
- Házigazda bő gatyája, tetü mozog a korcába,
ha az a tetü nem mozogna, házigazda békén volna.
- Nyársat is dugtam, de semmit se kaptam, kinn ülök a kövön
és fázik a péntölöm.
Házilányunk gatyát mos, és így bizony nem álomos
gondolgodik felüle, hol az ütő belüle
- Házigazda fia olyan mafla, hogyha a lány tácsba hívja,
fülit farkát is behuzza.
- Üzenetét küdi nagybátyátok Péter, akinek a kése 40 centiméter
- Adjon az Isten jövőre olyan unokát, aki pisál minden reggel
féldeci pálinkát.
- Háziasszony szája a disznóéhoz hasonló, a két csöcse olyan
puha, mint a mosogató.

/Erre elkergetik őket, de csak a szinpad széléig.

Háziasszony: na ne menjetek el, mulassunk egyet, hiszen disznóölés van!

Nem az az ember...

Azért jöttem ide karikázni...

Buzsáki vizesárok....

Haj alá, haj alá...

- című dalokra az asszonynépség

karikázót táncol, a férfiak egymást kínálva mulatoznak.

Házigazda: Ácsi! Tudom hogy örülnek akik engem látnak, mert több böcsületem van, mint háromszáz barátnak.

Hogyne, mikor mindent én hozok be, én nézem meg hogy van-e a pintesövegbe.

Ha nincs, majd hozok, közel van a pince

Van még a hordóba akár kilenc icce.

Noé apánknak is ettől jött meg a kedve

Örömbé ugrált, táncut mind egy kecske

No mi se buslakodunk, el ne keseredjünk,

Igyunk vendégeim van még bor az övegbe.

/ Közös táncolás kezdődik, mely lassu csárdásból frissbe csap át/

Hej te barna legény...

/Közben a disznóölő köszöntője/

Disznóölő: Mi kell az asszonynak, rokka és motolla

Falra cifra tükör, a szobába szép asztal

Ha az asszonynépség ebből lát szükségét,

Nem is ülhet senkivel vidám vendégséget.

Mireg-morog őkelme az urára,

Hogy az a fekete rosseb minek hozta ütöt a nyakára.

/ Nyársdugó leállítja a mulatságot/

Nyársdugó: Kedves háziak! Köszönjük a szives vedéglátást!

Adjon az Isten jövőre is szép hizót, erőt, egészséget,

bort, buzát meg békességet!

Házigazda: /átadja a feldiszitett nyársat, rajta hurka, kolbász, szalonna, fánk, és egy üveg bor/

Ti meg ezt fogyasszatok egészséggel, aztán jövőre is

elgyertek ám nyársat dugni, mer milyen disznóölés

az, ahun még nyársot se dugnak.

Nyársdugó: Dugunk, dugunk, ha élünk, meg nem halunk.

Már Buzsákba két uton ...

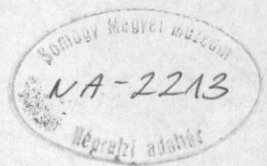
Élen a nyársvivővel kivonulnak énekszóval.

Részleteiben ma is élő népszokás, rokonok, ismerősök, barátok feldiszitett nyársbotot tesznek a gazda ablakába, aki disznót vágott.

A nyársbot egy lehéjazott többágu ágvég, melyre apró cetlire irt jókívánásokat tűznek.

Az együttes 1986-ban dolgozta fel színpadra ezt a népszokást.

Cím: Pásztorfogadás

Adatközlő: Az együttes tagjai, Miseta Ferenc /1903/ és Ferencné /1905/

Gyűjtötte: Buzsáki Istvánné 1985-86.

Műsorba szerkesztette: Németh Márta

PÁSZTORFOGADÁS

A szinpad jobb felső sarkában háttal a közönségnek áll a csoport, mintha templomban lenne.

Pap: A szentmise véget ért, menjetez békével!

Hivek: Istennek legyen hála

Megfordulva elindulnak és énekelnek, elől a kislányok, mögöttük a kisfiuk, nagylányok, menyecskék, öregasszonyok, legények, végül a férfiak.

Ének: Áldj meg minket Jézus, kik itt egybe ..... /egyházi ének/

Kisbíró: Hirdetmény!

A községgazda és az előljáróság értesíti a falu lakosságát, hogy ma délután két órakor a Hupáncki-féle kocsmában pásztorfogadás lesz. Akinek kihajtanivaló ökre, tinaja, vagy egyéb jószága van, az hetfén regge a szpórai legelő kutná ásóva, kapáva tuskét irtani, likat temetni jelenjen meg.

Mindenki elvonul haza, bal felső sarokban berendezik a kocsmát. Jönnek a pásztorok énekszóval.

Ének: Leesett a makk a fáról...

Öregpásztor: Adjon Isten kossmárosné!

Vidéki: Aztán miféle népek ezek?

Öreg: Szegények, kódisok, még a rühes marhát is kihajtják.

A gazda meg is üttetett érte.

Fiatal: Nem addig a! Én is ide akarok szegődni.

Öreg: Én ammondom, az legyen a pásztor, aki a kürtöt legjobban tudja fujni.

Vidéki: Én meg azt mondom, az legyen a pásztor, aki a bicskáját legjobban bele tudja vágni a körbe.

Fiatal: Én meg azt mondom, az legyen, aki a legszebben tud táncolni.

Vetélkednek.

Kocsmárosné: Hagyjátok abba a táncolást, ugyis a gazdák döntik el, ki lesz a pásztor.

Bejönnek községgazda, kisbíró, gazdák.

Községgazda: Adjon Isten mindenkinek! Itt vannak már a jelentezők?

Nacuskám hamar egy kupa bort, napamasszony ráült a pincekulcsra.

Énekelve érkezik a nép. Ének: Én az éjjel elaludtam sás között ..

Kisbíró: Hallják! Hagyják abba amulatást, először tán pásztort kéne választani. Hallgassák meg a községgazdát.

Községgazda: Pásztorok fizetsége. Egy hód szántó, 1 hód rét, 1 fölöntő rozs, fél fölöntő buza, 1 rakat fa, darabonként minden gazdától egy kenyér kihajtáskor tojásszedés, bucsukor bocskorpénz, ha szépen köszöntitek a karácsonyt, minden gazdától egy pint bor megját.

Kisbíró: Pásztorok jelentkezett először Pasztusics Náci helybéli

Gazdák: - Nem köll öreg, nem tud a jószág után menni.
- Nem vigyázza a jószágot, tavaly is kétszer főfujódtak a kukoricásba.
- Én aSZONDOM jó lesz az öreg, minden este hazáig hajtotta a marhákat.
- Énis aszondom, legyen az öreg, olyan sokat segített, meg karácsonykor olyan szépen szokott köszönteni.
- Nem köll, nem köll.

Kisbiró: Pásztornak jelentkezett másodsor Kovács Mihá' szenpáli.

Gazdák: - nem köll a vidéki, asse tugya mellik jószág hová való.
- nem köll, senki nem ismeri
- pedig a szenpáliak jót mondtak rá, olyan segitőkész, főleg a borgyazásná. Ahun nincs eegitség, főleg özvegyasszonyokná, ha köll reggelig is ottmarad.
- még a szeme se áll jó. többet lenne a menyecskékné, mint a jószág mellett.
- nem kő! igaza van a Lajos gazdának, hagasson rá mindenki

Kisbiró: Harmadsor pásztornak jelentkezett Ottucsák Vende' helybéli.

Gazdák: - Az nem lesz jó, az még fiatal, főrántsa a sudárfa.
--Én meg aszondom jó lesz, sokat volt az öreg mellett bujtár.
- Én is aszondom, legyen a fiatal, sokat tanut az öregtü, tava mikor megbetegedett az üszönk, együtt, megnézte, megmondta, hogyan főzzem össze a cicafarku füjet a buzapolváva, meggőzütem az üsző hasát, ugy meggyógyut, másik héten befolatott.
- Legyen akkor a fiatal.

Községgazda: Na legény a fizetséget hallottad, főfogadsz-e?

Fiatal: Főfogadok!

Na gyerekek ki akar mellettem bujtár lenni?

Melyikötök tudja elmondani a gazdák neveit sorjába?

GYerek: piki, pivó, talpas, csiriz, baka, sifter, jabi, jóka, karika, trotykos, fingos, matyuka, vörös a csődörös, macás a göbölös, dzsánga meg a kisbiró.

/ Valamennyi név melléknév, melyek ma is megtalálhatók, hiszen sok az egynevű ember./

Községgazda: Na legény, a pásztor te letté, a füzetséget te állod!

Fiatal: Nacus néném! Bort mindenkinek, zenészek zenét!

/ Vidékivel páros botolót táncolnak kanászdallamra, majd páros csárdás a kiválasztott lánnyal, közös táncba lassu és friss csárdás./

Énekek:

Jeges a sudárfa..

A Buzsáki vizesárok..

Libegős dallam?

Bakter: Tizet ütött már az óra, térjetekek hát nyugovóra!

Tüzre, vízre vigyázzatok, le ne égjen a házatok.

Énekszóra hazavonul mindenki.

Bejön a pap, kezébe pintesüveg.

Pap: Cirkum dedérum, gemitisz, mortisz.

Ismertem öreganyádat, ronda egy kutya vót, mikor nálatok jártam, majdnem megharapott.

Cirkum dedérum, gemitisz, mortisz.

Ismertem öregapádat, dusgazdag ember vót, a valagán egymást érte a fót.

Cirkum dedérum, gemitisz, mortisz, doloresz im Ferkó, neked a bor nem jó.

Vőlegény: Dehogynem, hun az az üveg?

Azérse halok meg. Asszony igyá! Zenész huzd rá!

Ének: Este van már, késő este....

Páros tánc

Kocsmárosné: Záróra, menjetek haza, hagyjátok abba a mulatást, mert öreganyátok eldugja a fánkot meg a kocsonyát mer begyün a nagybüt és nemlehet se táncuni, se mulatni, mer leptyog a hoszisziva.

Közös elvonulás zeneszóval.

Ének: Vizözönkor szorultak az egerek...

A szokás a mai formájában csak részleteiben él.

Akadnak még farsandoló csoportok, akik házról házra járnak.

/ cigányasszony, vékával, gyerekekkel, lakodalmas menet stb./

A hushagyó hétfői és hushagyó keddi szokások külön-külön ma is fellelhetők. Mikor hétfőn az asszonyoké a hegy, ahol a pincéknél összegyűlve mulatnak. ilyenkor férfinép nem mehet a hegy területére, aki mégis odamerészkedik, az asszonyok keményen megbüntetik, megtapogatják stb.

Kedden a férfiak mulatoznak, majd csatlakoznak a farsangoló menetekhez.

Cím: Gyermeklakodalmás

Adatközlő: Miseta Ferencné /1905./
Tanasics Istvánné /1925./
Pasztusics János /1927./
Zrinyi Jánosné /1916./

Gyűjtötte és műsorra szerkesztette: Buzsáki Istvánné 1987.

GYERMEKLAKODALMÁS

Fiúk és a lányok külön csoportokban játszanak.

Fiúk I. csoport: füzfa sipot faragnak az alábbi mondókéval.

Kele kele füzfa, Somogyvári bükkfa
öregapám sipja, fujom reggel óta
egyet ütök, meglátom, kettőt ütök megvágom,
harmadikra megszólal.

II. csoport: peckázik: gombot, golyót lőnek elpeckelve egy földbe vájt lyukba. l

Lányok: I. csoport körjátékot játszik: zöld selyem kendő...

II. csoport: fordul bolha című játék.

Egy kérdező van, egy válaszoló, a többiek félkörben állnak.

Fordulj bolha. / megfordul/

meddig?

Keddig.

Mit vársz?

Csókot.

Kitől? - megsugja, kitől várja ő pedig egy bogosa n megkötött zsebkendővel hármat üt a kiválasztott fejére.
háromszor megforgatja és a válaszolóval he3lyet cserél
majd folytatódik előről a játék.

I. gyerek: gyertek játszunk inkább lakodalmast.

Többiek: De ki legyen a menyasszony?

I. kislány: Majd én leszek.

Többiek: Multkor is te voltál, mégse adtál cukrot.

Legyen a Marcsa menyasszony.

Én leszek a vőlegény

Én leszek a násznagy

Én meg majd a pap.

Közös énekléssel a lányok öltöztetik a menyasszonyt, fejére virágból font koszorút tesznek.

Ének: Kicsi még a mi lányunk...

Haja, haja, kukorica haja ...

I. vőfény: Halljunk szót uraim! Ma hajnalba alig virradt ránk a reggel, összegyülekeztünk szép népes sereggel.

Idekint várakozik szép népes seregünk,

Ezért a gazdához volna egy kérésünk.

Legyenek szivesek őket befogadni

Mi se fogunk érte adósok maradni Éljen!

Közös tánc.

Buzsáki kertek alatt ...

Vőfény: Örömmel virradt fel e reggel, de keblemet mégis nagy bánat fogja el.
Ma változik meg életemnek utja Holtiglan öröme, vagy örökös bura.
Induljunk hát el Isten nevébe, Szeretet vezéreljen minden lépésünkbe Éljen!

Párokban elindulnak a paphoz körbejárva, kinek kezébe botból kötött kereszt, nyakába alsószoknya van.

Pap: térdeljétek le, adjátok ide a kezeteket.

Ásó kapa, nagyharang válasszon el benneketek egymástól.

Vőfény: Halljunk szót uraim! Szerencsésen vittük nagy dolgunkat végbe, válják az uj párnak mai esküvése, lelkünknek javára, és örök üdvére, éljen!

Ujból tesznek két kört, mintha a templomból mennének haza, majd ugrózt táncolnak, házasodik a tücsök c. ... nótára.

Vőfény: Halljunk szót uraim! Imitt áll előttünk az ékes menyasszony, hogy leányfejjel mégegyszer mulasson.

Táncoljunk hát vele, mindenki egy kurtát, de le ne tapossa a cipője sarkát.

A táncot én kezdem a többi még ráér,

Huzd rá banda, az uj házaspárért!

Páros tánc.

Ének: A buzsáki rózsás kertek alatt...

Nincsen pénzem, van erszényem...

Tulsó soron esik az eső ...

I. gyerek: Én nem játszok tovább.

II: gyerek. Én sem játszok.

Én se

Én se

Általában fészerben, udvar szögletébe játszották az összeverődött gyerekek, amíg meg nem unták.
A szerepeket maguk osztották el, és próbálták utánozni a felnőttek világát.

Somlyó István
NA-2213
Könyvtár

Cím: Ádomásivás

Adatközlő: az együttes tagjai

Gyűjtötte és műsorra szerkesztette: Buzsáki Istvánné 1990.

ÁDOMÁSIVÁS

Háziak várják a vendégeket.

Háziasszony: Ergye kislányom hozd ide a főszedéses abroszt,
amire az aszapénzt lerakják.

Apjuk, koma készítsenek föl bort, ne akkor kell-
jen menni a pincébe, amikor itt vannak a vendégek.

Jula, nézd meg gyűnnek-e má az utca végén.

Jula: Jaj gyűnnek ám, de mennyien vannak.

Ezek megeszik még a jövő hetet is.

Háziasszony: Nem baj, készültünk rá, van minden.

Énekszóval érkezik a csapat, elől a násznagy, nyoszolóasszony,
kinek fején véka, szülők, rokonok, a barátok között a vőlegény.

Ének: A buzsáki kertek alatt...

Kikérő násznagy a vőlegény keresztapja, kiadó násznagy a
menyasszony keresztapja.

Kikérő: Adjon Isten jóestét!

Házigazda: Adjon Isten nektek is!

Kikérő: Hát körösztnyanya maga még él? Ej komaacson miuta nem
látalak úgy meg gömbölyötté, mind kerbe a tök.

Jula te is itt vagy? Kicsit sokan gyűttünk, de nagy a
familia.

Jula: Tegyétek le azt a vékát messzirü gyűttetek, elfáradtatok.

Keresztanya: Nem nehéz ez énnekem, derék menyecske vagyok én.

Háziak: Tegyétek le, ne hagyjatok szégyenbe bennünket.

Kikérő: Hát komám azt hallottuk, hogy nektek van egy bögyös fehér
galambtok, nekünk meg van egy tarka bakgalambunk.

Össze kőne üket párosítani, ha lehetne.

Kiadó: Mér ne lehetne, aztán mit annátok érte?

Kikérő: Nem úgy van ám az! Ha elmegyek a vásárra lovat venni,
megnézem nem-e csökönös, nem-e vak, ha csizmát veszek
főpróbálom, ha az asszony tutyit vesz, megpróbálja.

Kiadó: Na ezt nem próbájátok meg.

Kikérő: Azér szeretnék látni.

Kiadó: Azt lehet majd mindjár megmutasztom.

Bevezet egy beöltöztetett öregasszonyt, aki sánta, körbeforgatja.

Vőlegény: Körösztapám az nem az, ezt meg ne vegye!

Menekülne, de a barátok visszatartják: Jó lesz az teneked!

Vőlegény apja: Én ezér egy fillért se adok!

anyja: Ennek tán tyukszem van még a lába között is.

Kiadó: Na én mutattam egyet, de mink is szeretnék látni a tieteket.

Kikérő: Ezt meg lehet nézni. Gyere ide körösztfiam /sugja/ olyan
erős mind a bika és úgy áll, mind a cüjek.

Kiadó: Még jó, hogy az ő korában áll.

Na majd énis hozom az igazit.

Bevezeti a menyasszonyt, akit eddig nem láthattak, körbe meg-
járatják, megszemlélik.

Vő legény: Ez az körösztapám, ezt vegye meg.

Kikérő: Aztán mit kóstál ez a szép kislán?

Kiadó: Ezer pöngőt.

Kikérő: Ezer pöngőt? Hú, az nagyon sok ám, és azt se tudjuk,
hogy szeretik-e egymást. Gyűjjenek ide a mestergerenda
alá, csókujják meg egymást, hogy mindannyian lássuk,
hogy szeretik egymást.

A fiatalok összeölelkeznek, az idősebbek szétválasztják őket,
/még nem volt meg az egyezés/.

Kikérő: Kedves komám, mi ugy gondutuk, hogy 600 pöngőt megadunk
érte.

Közben csapkodják egymás kezét, mint a vásárban szokás.

Kiadó: mennyit? 600 pöngőt ezér a dógos lányér?

I. asszony: Aki ugy e van készítve?

II. asszony: Három türet vászony van a sifonérba.

Kikérő: De a mienk se kutya ám! Egyes gyerek, pógár.

A kikérő meg a szülők összesugnak, megkbeszélni az egyezséget.

Apa: Hát ez egy kicsit sok, ebbü komám le kő akunni.

Majd az asszony mingyá edönti.

Anya: Nekem tetszik a kislány, ugy látom szeretik is egymást,
hát a különbözetet meg köll felezni.

Kikérő: Na komám, ugy gondutuk, a 800 pöngőt megadjuk érte.

Kiadó: 800-ér a tietek, fizessétek ki az asztapénzt.

Apa: Na asszony, adide a péntőbü azt a pénzt.

Anya az alsószoknyákat felhajtja kiveszi a legalsóra varrott
zsebből a pénzt, ami zsebkendőbe van takarva. Az apa az asz-
tálnn leszámolja, ugy, hogy a négy sarokra rakja le a bankót.

Háziasszony: Te meg lányom vidd ezeket a kendőket az uj rokonokhó,
csókúd meg üket, de csókpénzt kérgyé ám!

Kendőt a közeli rokonok kaptak, akik a menyasszony összefogott
kötényébe pénzt tettek érte.

Házigazda: Kedves vendégeim, megtörtént az egyezés, kezdődjék
az ádomás. Egyék, igyék kedvére mindenki, mert
Piros bor az övegbe, száz pöngő a zsebembe
Tikhus ludpecsenye legyen a böndőkbe
Gyertek hát táncuni, must lehet mulatni.

Zene, ének: két fa közé besütött a ....

A vendégek kipakolják a vékát, elkezdődik a kinálás, evés, ivás.
A vendégek között van egy, aki már kapatosan érkezik és iszik
egyfolytába.

Vőlegény: Legények, fejem az igába, lábam a táncra, huzzátok

zenészek: Jeges a sudárfa

Zene, ének: Jeges a sudárfa ...

A buzsáki vizesárok...

Nincen pénzem ...

Sárgarigó rigófészek...

Csárdást, libegős, kopogóst táncolnak a fenti dallamokra ének-
szóval.

Kikérő: Banda állj! /a részeg elesik./

Kedves háziak! Köszönjük a szives vendéglátást, de most már haza kő menni.

Kiadó: Komám, ti csak mennéték! Ház azt a részeg disznót meg tán én viszem haza a hátamon?

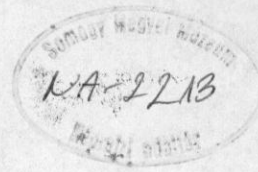
Kikérő: Ej, Csepregi sógor, de megszegyenítetté! Asszonyok hozzátok be a ganyéhordó sráglát, azon kell hazavinni.

Zene, ének: Uj a cipőm, sárga cipőm ...

Közben fölteszik a részegét, nyakába paprikafüzéért akasztanak, lába közép kukoricacsövet tesznek, kezébe pintesüveget, és nótaszóval kivonulnak.

Ez a szokás a kéretés utáni vasárnapon volt, amikor a vőlegény bérmakeresztapja, aki később a násznagya is volt, szülőkkel, rokonokkal, elment a menyasszonyékhöz, hogy megegyezzenek a menyasszonyt illető asztalpénzbe. Utoljára ebben a formában a 30-as években élt a szokás, azóta részletei maradtak csak fenn. pl. kéretésnél keresztszülők, kendő ajándékozás,.. továbbá véka; vesszőből font, fejrevaló véka, melybe egy főtt tyuk, egy pint bor, egy egész kuglóf, egy sült kacsa, pecsenye kelt és nyujtott tétés, fánk, csöröge, sütemények voltak. Volt aki többfél hust is tett. Halat nem tettek a vékába, mert akkor eluszik a szerencse.

Cím: Lucától ujévig

Adatközlő: az együttes tagjai

Gyűjtötte és műsorra szerkesztette: Buzsáki Istvánné 1997.

LUCÁTÓL UJÉVIG

Fiuk jönnek, egy-egy hasábfát vesznek a farakatból.

I. gyerek: Innen vigyünk fát.

II. gyerek: pszt, mer meghallják.

Közösen: Jóreggelt a Lucának, Luca fekszik ágyába!

Gyere pajtás menjünk el, mennyországot nyerjük el.

Ha mi aztat elnyerjük, boldog lesz az életünk.

I. gyerek: Szabad - e kendtek tisztességes hajlékába kotyuni?

Háziasszony: Szabad, szabad.

Közösen: Kity-koty, kity koty, gelegonya kettő, biró hátán
teknyő, benne van a jegyző. kilikatt a teknyő, kiesett
a jegyző.

I. Annyi csirkéje zsibája legyen kendnek, mint égen a csillag.

Annyi malaca legyen kendtek göbéjének, mint földön a fűszál.

Olyan szalonnája legyen a kendtek hizájának, mint a mestergerenda.

Akkora kóbászuk legyen, mint a táskai utca, és egyik végét én
rágom, másikat a pajtásom.

Közösen: Ha nem adnak diót, leöljük a hizót.

Háziasszony: Adok, adok, csak tartsáok a tarisznyátokat.

Közösen: Köszönjük /elmennek a másik házhoz./

I. gyerek: Szabad-e kendtek tisztességes hajlékába kotyuni?

Háziasszony: Nem szabad, menjetek innen!

Közösen: Akkor kendtek tiktya fossék, a másé meg tojjék.

Akkora csöcse legyen a gazdasszonynak, mint a bugyogós
korsa, akkora segge legyen, mint a kemence.

Háziasszony elzavarja őket, bepakol a család.

Nyanya: Addig meg ne gyujtsátok a lámpát, míg a köszöntés meg
nem lesz.

Háziasszony: Eridj lányom, hozd be az abroszokat, hogy három le-
gyen az asztalon.

Unoka: De kumt szemme teritse öreganyám, nehogy meglássa az ör-
dögöt.

Fiatalasszony: Mér lebegteti édesanyám az abroszokat?

Háziasszony: azér, hogy takaruláskor a szürü felé menjenek a tikok,
ott szedjék össze a szemet.

Házigazda: Dicsértesség az Ur Jézus Krisztus!

Közösed: Mindörökké!

Házigazda: Elérkezett az ur Jézus születésének ünnepe, adjon az
Isten áldást, békességet, lélek üdvösséget, adja Isten
hogy ez a szeretet megmaradjon a családukban.
Családuk minden egyes tagjának áldásos békés ünnepe-
ket kívánok.

Átadja a háziasszonynak az égő gyertyát, mely összekevert gabo-
nába, pohárba van álltva, ezzel a gabonával háromszor meghinti az
asztalt.

Nyanya: Gyerekeim, én most már nem csinállok semmit, mert a régi öregek azt mondták, a legidősebb aSSZONy karácsony szenteste üljön csak nyugodtan, mert másképp nem lesznek jó ülők a kotlók. Hozd be fiam azt a szómát alám.

Házigazda: Itt van nyanya, csak üdögejen.

Egy szürürostába bepakol az asztal alá.

Házigazda: Itt van ez a rosta, tettem bele ekevasat, mert tudjátok, egy szántás egy kenyér, két szántás két kenyér, három szántás, három kenyér. Tettem bele rudazóláncot, hogy a jószágaink olyan erősek legyenek mint ez a lánc. Tettem bele rudazókötelet, hogy a termésünket összefogja. A tetejébe pedig ezt a kis porció szénát, ha a kisJézus be találna tévedni, legyen mire lefektessük.

Kolompolva jönnek a betlehemesek.

I. gyerek: Dicsértessék

Háziak: Mindörökké

I. gyerek: Szabad-e a betlehemi kis Jézust bemutatni és karácsonyt köszönteni?

Házigazda: Szabad.

Angyalok: Betlehemi pusztán dicső lett a hajnal, Ist ent szült Mária, ki teljes malasztal. Eljött a megváltó Jézus a messiás, Rongyos istállóba, így mondja az irás.

Leteszik a betlehemet az asztalra.

Pásztorok. Gyere be te dadó, mer odakint megfagyó.

Öreg pásztor: Nem megyek, megetetnek pogácsáva.

Nem megyek, mer megitatnak egy csutora borra.

Pásztorok: Minket se kinátak,

Öreg: Akkor se megyek, mer a kamrába, szalonnérium, kóbászérium, de nem elérium.

I. pásztor: Székre fölálérium, és lekurkálérium.

Öreg: Akkor se elérium.

Apró pogácsás, teli kulacsos jó estét a ház népének!

k Jaj de elfáradtam, feküdjünk le pásztorok!

Angyalok: Betlehemnek ős lakói...

Pásztorok, pásztorok, nagy öröm vár rátok...

Pásztorok fölkelnek.

I. pásztor: Mit álmodtál pajtás?

II. pásztor: én akkor fényességet láttam, majd bele vakutam.

Hát te pajtás mit ázott?

III. pásztor: Én is láttam, most is látom, ott ragyog az uton.

Elvezet majd betlehembe zsidók királyához a kis Jézuskához.

Induljunk pásztorok!

Ének: Pásztorok keljünk fel.... /egyházi ének/

I. pásztor: köszöntsük a kis Jézust egy táncal

Körbejárnak az ének dallamára.

Ének: Felsietve pásztorok betlehembe menjünk...

Közösen: Dicsérjük az urat /mindenki letérdel, keresztet vet és közösen imádkoznak./

Ima:

Pájomu Jézusu szi csiszti bogáti, drávi, e veszeli
mnádo drágo jeto bozsenom dáj sásztinom dáj
dusno pászenyá nájvise ámen.

I. pásztor: Békés karácsonyt a ház népének.

Háziasszony: Köszönjük a szép betlehemes játékot, ezt a diót,
almát, kalácsot fagadjátok érte szeretettel.

Ének: Pásztorok pásztorok örvendezve.../egyházi ének - kivonulnak/

Háziasszony: Elfujja a karácsonyi gyertyát.

Na apjuk! Vége az ünnepnek, pakoljunk félre, készü-
lődjünk a János napra.

I. köszöntő: Jó estét! Szabad-e Jánost köszönteni?

Házigazda: Szabad, szabad.

Ének: Dicséртessék az Ur Jézus drága szent neve...

A mi Jánosunkat a jó Isten tartsa ...

I. köszöntő: Komám, János hegyen jártam, terád gondoltam, hoztam
jó kis kövidinkát, érjed soká neved napját./átad 1
korsó bort./

Komaaszony: Komám, Isten éltesse sokáig! Ezt meg fogadd szere-
tettel. /átad egy kuglófot, szakajtóba téve, himes
ruhával letakarva./

Köszöntők:

-Isten éltesse sokáig, pénzbe járjál bokáig.

- Ami Jánosunknak nincsen bajca, de legyen a disznájának sok malaca

- János hegyen a hordója mindig tele legyen.

- Szekerinek kereket, csutorájának feneket, hogy jövőre ihasson
eleget.

Házigazda: Köszönöm a sok jókívánságot, de kerüljete má beljebb,
mulassunk egyet, mer tudjátok,

Öreg apám halászott, a kukaca elmászott

Hosszi szudány meg gyékény kacér legény vagyok én.

Huzzad zenész izibe, most mulatok kedvemre.

Három éjjel, három nap, nékem, meg a páromnak.

Öreganyám süket vót, mégis mindent meghallott.

Halljátok hát cigányok, menyecskékkel táncolok.

Ének: megérett a fehér szőlő...

Éljen éljen a háziasszonyka...

Háziasszony: Köszönöm ezt a sok jókívánságot, gyertek az asz tal-
hoz, egyetek, igyatok.

Zene, tánc: Este van már késő este kilencet ütött az óra ...

Csárdás, lassu és friss tánc.

Köszöntő: Kedves háziak, köszönjük a szives vendéglátást, de haza
kell már menni, mert kisberénybe már vérad. Kedves komám

Adjon Isten minden jót, jobb időt mint tava vót,

Bort buzát, borocot, kurta farku malacot

A lovaknak sok zabot, Istállóba sok barmot

a háznépnek minden jót, vénasszonynak koporsót.

szekeredbe kereket, csutorádnak feneket, ha jövőre
elgyüvünk, ihassunk eleget.

Boldog Uj Évet!

Kivonulás, ének: Vizözönkor szorulnak az egerek ...

A betlehemes játékkal négy éve járják házról házra a falut a
gyerekek, s köszöntik a lakókat. A karácsonyi asztal és a hozzá
fűződő szokások, hiedelmek az időseknél találhatók csak meg.